

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensiſ Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Caput Decimum septimum. De celeri vindicta occisorum eius & morte
Friderici Comitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

de iisdem R. P. F. Godetridus Litus *in tractatu de passione.*

A Quæ Monachienfes fasti Mariani de eadem inimicorum dilectione in SANCTO NOSTRO afferunt, ad refræmandos vehementiores in homine Christiano motus, hic adscribi merentur: *Imaginis inscriptio.*

Qui pascitur inter lilia,
S. ENGELBERTVS Ep. M.
Remissio offenfarum.

B *Optimum vindictæ genus est culpam ignoscere, & humanitatis beneficia non negare, mala pati & stillicidia gratiæ communicare, hoc supernæ Deitatis opus est, quæ quotidie innumerabiliter iniuriis lacessitur & sustinet, blasphematur & non irascitur.....]*

Non minus pie quam fortiter est mortuus ENGELBERTVS. Nam ut taceam Virginem solemnibus diebus mercurij ieiunio cultam, monitus per literas de infidijs, animum quidem confessione purgavit & lachrymis expiavit, cæterum ut ne hostem proderet, igni literas damnauit. Fridericum deinde, cum iam parturiret vltimum scelus, hospitio non semel cum suis excepit, neque Comitem habere viâ abhorruit, utque malus gentis ex ore alieno palam factus est, moriens Christo Christi verbis pro hostibus suis supplicauit, facultatem ob id nactus mira (quæ innumera sunt) patrandi. Sub idem fere tempus lunæ geminam alteram lunam Cœnobita vidit gladio insignem, ne dubitaret orbis sideribus nouum sidus Engelbertum additum.]

Caput Decimum septimum.

De celeri vindicta occisorum eius & morte Friderici Comitis.

SUPERES T nunc, ut dicamus, quanta & celeritate & seueritate omnipotens Deus famuli sui sanguinem, tum per seipsum, tum per humani ministerium vindicauerit. Quantum enim displicuerit sacrilego-

EMM.

Apoc. 6.

Suppliciu
vnius è
percussori-
bus eius.
Item alte-
rius hor-
rendum.

*Gen. 4.
Ibidem.*

Isenburg

Nienbrug.

Psal. 108.

Duo Epi-
scopi ob
cædè eius
deponuntur

rum facinus, licet martyris passio placuerit, pœna subsequens manife-
stat. Vox animarum pro Christo interfectorum, eiusmodi est in Apo-
calypsi: Vsq̄uequo, Domine, sanctus & verus, non iudicas, & non vin-
dicas sanguinem nostrum de his, qui habitant in terra? Non diu exspe-
ctauit Dominus, non annum, non mensem: sed statim martyris sui En-
gelberti sanguinem ad se de terra clamantem, vindicare cœpit: Vindi-
cavit autem gladio materiali, vindicavit gladio spiritali, idque, sicut
martyr octauo die ab obitu suo, Ludouico Rodensi prædixerat, tam
celeriter & tam acriter, vt à nobis credi non posset. Noueris, inquit, pro
certo, eos omnes, qui me occiderunt, vel quorum consilio occisus sum,
malè perituros, & hoc citius, quàm credi possit. Quarto enim die vnus
satellitum funestorum ab Henrico Comite Tuitij captus, in insula
Rheni ante ciuitatis mœnia, rotæ supplicio affectus est sine vlla miseri-
cordia. Non multò post alius quidam capitur, & vinctus Coloniã
mittitur: vbi pedibus ad equos ligatus, cum per plateas ciuitatis hor-
rendum in modum tractus esset, membris omnibus securi confractis,
in rota extra muros positus est. Aiunt duos alios alibi consimiles dedisse
pœnas. Cæteri verò tam nobiles, quàm serui eorum, timore mortis
natale solum cum possessionibus suis relinquentes, cum duce suo sata-
na vsque hodie circumeunt terram, & perambulant eam. Ipse autem
totius mali caput Fridericus, cum duobus fratribus suis Wilhelmo &
Godefrido, vt supradictum est, excommunicatus, ac deinde proscriptus,
proiectus à facie Domini, sicut Cain, qui fratrem suum occiderat,
vagus & profugus factus est super terram, nusquam acceptus, nusquam
tutus, ita vt dicere possit cum Cain: Omnis qui inuenerit me, occidet
me. Interim castrum eius Isenburg, quod inexpugnabile videbatur, in
vltionem pontificis obsidetur, deditur, & solotenus destruitur. Cum-
que obsessi multi essent, & vitæ necessarijs ab undarent, tantus eos ti-
mor inuasit, vt castrum diu tenere non auderent. Inde autem vxor Fri-
derici cum liberis educta est, vt ei meritò congrueret, quod de Iuda tra-
ditore scriptum est: Fiant filij eius orphani, & vxor eius vidua. Nutan-
tes transferantur filij eius, & mendicent, eijciantur de habitationibus
suis. Scrutetur fœnerator omnem substantiam eius, & diripiant alieni
labores eius. Non sit illj adiutor, nec sit qui misereatur pupillis eius. Ex
omnibus enim bonis suis Fridericus cum vxore, liberis & fratribus eli-
minatus est. Theodericus verò Episcopus Monasteriensis cum fratre
Engelberto, in Osnaburgensem Episcopum electo, in Concilio Leo-
dicensi

A diensi suspensi, Romam profecti sunt. Profectus est etiam cum eis Fri-
 dericus eadem spe, qua & illi. Cumque aliquamdiu in curia mansissent
 Episcopi, nec proficerent, eo quod se sufficienter purgare non possent,
 procuratoribus Ecclesiæ Coloniensis reclamantibus, & literis princi-
 pum eos accusantibus, ambo depositi sunt, & non multò post tum ex
 dolore, tum (quod credibilius est) ex diuina ultione mortuus est Theo-
 dericus, & in solo peregrino sepultus. Mortui sunt ibidem alij ex parti-
 cidis tres. Mortua est etiam vxor Friderici morte subitanea: cumque
 viscera eius eiecta essent, adeò cor eius ex dolore, vt aiunt, emarcuerat,
 vt vix fabæ quantitatem excederet. Mortuus fuit ante eam pater eius
 B Dux Walramus cum fratre Gerardo, viri potentes. Ita miser Fridericus
 spe vbique destitutus, cum Romæ non impetraret misericordiam, quæ
 illi placeret, vel indignus misericordia, vel quod probabilius est, ad
 maiorem indignioremque pœnam diuinitus reseruatus, digressus ab
 Vrbe, dissimulata persona, quantum quidem potuit, cum duobus Leo-
 didium venit. Vbi à quodam, qui eum Romæ viderat, cognitus, & quod
 ipse Comes Fridericus esset, proditus, à * Balduino milite Leodiensi
 fraudulenter satis captus est, & Domino Henrico Coloniensi Archi-
 C Episcopo plusquam duobus millibus marcarum venditus, ac Deo di-
 spensante, eodem pene die, anno euoluto, quo beatus martyr ENGEL-
 bertus multorum mœrore ciuitati est mortuus illatus, multorum desi-
 derio per portam oppositam captiuus est introductus, atque inde quar-
 to die, quo fuerat superiori anno primum Episcopi septenarium cele-
 bratum, turpissimè in rotam cum tormentis impositus est. Videtur ei
 congruere, quod à Domino per Ezechielem ad Regem Ægypti dictum
 est: Expandam super te rete meum, & extraham te in sagena mea, &
 proijciam te in terram. Super faciem agri abijciam te, & habitare super
 te faciam omnia volatilia agri, & implebo colles sanie tua, & irrigabo
 D terram fœtore sanguinis tui. Vniuersa hæc impleta sunt & impleantur in
 Friderico. Captus est, venditus, extractus & vinctus, in terram proie-
 ctus & securi contractus, sicque super rotam positus, esca factus est vo-
 latilibus agri, colles, quibus impositus est, implens sanie sua, & terram
 subtus irrigans fœtore sanguinis sui. Per triduum illud, quo vinctus te-
 nebatur in palatio, extra muros ciuitatis in monticulo, qui est iuxta por-
 tam sancti Severini, columna ex lapidibus alta satis erecta est, & in illam
 rota plaustrum plumbo vestita, vt durare posset, translata: atque in eam Alijs aeneæ
 rotam funibus pertractus est, prius tamen in terra brachijs & cruribus rota.

Vxor Fri-
 derici subi-
 tanea mor-
 te corrip-
 tur.

* Balschum
 habet Godesf.
 Monach.
 Balduin⁹ à
 Gennep.
 Ann. 1226.
 Dira mors
 Comitis
 Friderici.
 Ezech. 32.
 Vide Go-
 def. Mo-
 nach. in
 annal.

eius securi contractis. Erat tum anniuersarius dies, quo martyr sacerdoti Rodensi prædixerat, omnes percussores suos mala morte perituros. **A** Quod accipiendum est vel de corporis, vel animæ, vel vtriusque morte. Et si autem mala & turpi atque ignominiosa morte in corpore Fridericus perijt, speramus tamen eam pœnam animæ eius fuisse medicinam, quandoquidem bene contritus, & diligenter atque frequenter tam priuatim quàm publicè confessus, se reum clamauit: & pœnas illatas patienter tulit, membra singula carnifici confringenda vtrò offerens: cum in dorso eius fabricaret carnifex ille immisericors, & sedecim ictus cum securi ei inferret, nullam edidit vocem, ita vt omnes mirarentur. **B** Inde vsque ad matutinas preces in corpore durans, fertur tantum orasse, & circumstantes, vt pro ipso orarent, deprecatus esse. Fortassis ex merito martyris Engelberti, qui moriens orauit pro inimicis, gratia hæc illi præstita est. Cum autem ea omnia, quæ iam diximus, intra primum fere annum acciderint, haud dubium, quin de alijs sacrilegis, hinc similia vel etiam maiora audituri simus: sed de his satis. Nunc porrò de miraculis & beneficijs, quæ ob eius merita declaranda præstantur infirmis, quædam dicenda sunt ad honorem Domini nostri Iesu Christi: Cui cum Patre & Spiritu sancto honor & imperium in sæcula sæculorum, Amen. **C**

Pœnitētia eius, & pœnarum tollerantia.

Ictus rotæ sedecim Fridericus in dorso excepit.

S. Engelbertus orat pro inimicis, vide supra c. 15. pag. 182.

Notatio ad Caput Decimum septimum.

§. Interim ad castrum eius Isenberg.

Isenburg. **M**Anuscripti omnes consentiunt Fridericum insignium duarum arcium fuisse Dominum, alterius Isenberg, infra Hattingen in vertice montis iuxta Rutam fluuium; al- **D**

Nienbrug. terius Nienbrug seu Nouipontis in parœcia Heringen ad amnem Lupiam. Ex quarum ruderibus plura surrexerunt opera. Imprimis ex arce Nienbrug excitatum oppidum

Hamm. Hamme, ab Adolpho V. Comite Altenano & primo Comite Marchiæ sub annum 1226. inter Lippiæ & Asnæ (quem indigenæ vocant Asiam) confluentes, quò & ciues arce atque ciuitate suâ exuti migrauêre. Hamme autem apud Saxo-
nes